योगेति योगेननिर्विकल्पसमाधिनायुक्तायोगयुक्तः अतएवविशुद्धात्मा वृत्तिसारूप्यदोषेणहीनः आत्माप्रत्यक्चेतनोयस्य निर्विकल्पावस्थायांकेवलएवचेतनोस्तिनान्यदित्युक्तं तदाद्रष्टुःस्वरूपेवस्थानंवृत्ति सारूप्यमितरत्रेति तदावृत्त्यभावे इतरत्रवृत्तिकालेइतिसौत्रपदद्वयार्थःअत्रहेतुः यतोयंविजितात्माविजितचित्तोजितेंद्रियश्च एवंशुद्धस्त्वंपदार्थउक्तस्तस्यतत्पदार्थाभेदमाह सर्वभूतात्मेति सर्वेषांभूतानांब्रह्मा दिस्तंबपर्यंतानांवियदादीनांचचेतनाचेतनानामात्मभूतःउपादानत्वेनस्वरूपभूतः कनकमिवकुंडलादीनांस्वरूपभूतं कारणानन्यत्वात्कार्यस्य सर्वभूतात्मभूतआत्माप्रत्यक्चेतनोयस्यससर्वभूतात्मभूतात्मा यत्तुसर्वेषांभूतानांआत्मभूतआत्मायस्येतिभाष्यंसर्वभूतात्मेत्येतावतैवार्थलाभादात्मभूतइत्यधिकमितिदूषितं स्वयंचसर्वभूतआत्मभूतश्चात्मायस्येतिविग्रहोदर्शितः तत्रसंकोचेकारणाभावात्सर्वपदेनैवचिज्ज डयोर्ग्रहेपरस्यापिआत्मभूतेत्यधिकमेव सर्वभूतश्चेतनाचेतनप्रपंचभूतआत्मायस्येतितत्रापीष्टार्थलाभात् सर्वंचआत्मानश्चतद्भूतआत्मायस्येतिविग्रहसर्वात्मभूतात्मेत्येतावतैवसिद्धेप्रथमभूतपदस्यवैयर्थ्यंच भाष्यमतेब्रह्मादीनांप्रत्यग्भूतआत्मायस्येतिश्रुत्यैवजीवेशाभेदउच्यते परस्यतुउपादानत्वलिंगेनजडसाधारण्येनजीवस्यब्रह्माभेदोवगम्यतइतिविद्वद्भिरविनयःक्षंतव्यः यतोयंसर्वेषांप्रत्यगात्माअतोहमिव

योगयुक्तोविशुद्धात्माविजितात्माजितेंद्रियः ॥ सर्वभूतात्मभूतात्माकुर्वन्नपिनलिप्यते ॥ ७ ॥ नैवाकिंचित्करोमीतियुक्तोमन्येततत्त्ववित् ॥ पश्यन्शृण्वन्स्पृशन् जिघ्रन्नश्नन्गच्छन्स्वपन्श्वसन् ॥ ८ ॥ प्रलपन्विसृजन्गृह्णन्नुन्मिषन्निमिषन्नपि ॥ इंद्रियाणींद्रियार्थेषुवर्त्तंतइतिधारयन् ॥ ९ ॥ ब्रह्मण्याधायकर्माणिसंगंत्य क्त्वाकरोतियः ॥ लिप्यतेनसपापेनपद्मपत्रमिवांभसा १० ॥ कायेनमनसाबुद्ध्याकेवलैरिंद्रियैरपि ॥ योगिनःकर्मकुर्वंतिसंगंत्यक्त्वात्मशुद्धये ॥ ११ ॥

सोपिकुर्वन्नपिनलिप्यतेअसंगात्मज्ञानात्कर्त्रादेर्बाधितत्वाच्च व्युत्थानेतत्प्रतीतावपिउत्खातदंष्ट्रोरगवदबाधकत्वाच्चेत्यर्थः ॥ ७ ॥ नलिप्यतइत्येतदुपपादयति नैवेतिद्वाभ्यां तत्त्ववित्अहंनैवकिंचित्करो मीतिमन्येतमन्यते तत्रहेतुः इंद्रियाणिउपलक्षणमिदंप्राणादेरपि इंद्रियादयःइंद्रियार्थेषुस्वेषुविषयेषुवर्त्तंतेइतिधारयन्निश्चिन्वन्नतुअहंविषयेषुवर्त्तेइतिमन्यते धारयन्निति हेतौशतृप्रत्ययः अत्रदर्शनादयःपंच ज्ञानेंद्रियाणांव्यापाराः गमनविसर्गप्रलपनग्रहणानिकर्मेंद्रियाणां तानिचआनंदस्यउपलक्षणानि श्वसन्नितिप्राणस्य स्वपन्नितिबुद्धेः उन्मेषणनिमेषणेकूर्माख्यप्राणस्येतिविभागः क्रमस्त्वविवक्षितः एतानि कुर्वन्नप्यभिमानाभावान्नलिप्यतेइत्यर्थः ॥ ८ ॥ ९ ॥ ब्रह्मणीतियतोविद्वान्असंगत्वात्कुर्वन्नपिनलिप्यते तस्मादविद्वानपिब्रह्मणिसर्वांतर्याभिणिकर्माणिआधायअयमेवकारयितानत्वहंकर्त्तेतिसमर्प्ययःक र्माणिकरोतिसःपापेननलिप्यतेंऽभसापद्मपत्रमिव ॥ १० ॥ कायेनेति केवलैरितिविपरिणामेनसर्वत्रसंबंधनीयंकेवलेनकायेनअहमयंब्राह्मणोयुवेत्यात्माध्यासशून्येन एवमन्यत्रापि संगंत्यक्त्वादेहादिभ्यो विविक्तेपिआत्मनितार्किकादिवदहंकरोमीत्यभिनिवेशंत्यक्त्वा योगिनःकर्मकुर्वंति आत्मशुद्धयेचित्तशुद्ध्यर्थं तस्मात्तवापितत्रैवाधिकारोस्तीतितदेवत्वंकुरु ॥ ११ ॥

Digitized by Google